

„זה דמנו!“ חזר ואמר איכר זה מעראבה, כי שהגיש ספל קפה לאורחיו, הוא יושב עם משפחתו במאהל ארעי בלב העמק.

„לא יתכני!“ חזר ואמר מוכתר עראבה, תופיק חנא שקור, הנראה בשדה הסומסום שלו, בעמק בית נטופה, הוא חושש מצעדים נוספים לנישולו.

„אתנגדי!“ הבטיח הצעיר דרוויש מ סכנין, לו אין אדמה, וי אינו בטוח כי יוכל להספיע על אביו, נימוק: אכזבה מיחס שלטונות המדינה כלפי הערבים.

„מכרת!“ סיפר מוחמד סאי לח אחמד, מוכי תר עראבה, הוא לא רצה בעיות עם ה שלטונות, מכר חלק מאדמותיו למקורות.

האם ינטוף דם בעמק בית נטופה? בעלי הקרקעות נשבעו לשכנע לפני הטרקטורים

ליאון יוביל

על מורדות של הר גלילי שוכנים שני כפרים — והרבה פחד. אין זה חקא פחד גופני, אם כי תושבי סכנין ועראבה אינם יודעים מה בדיוק יקרה להם, כאשר יתחילו החפרייהענק בפעולה והם ייקראו לקיים את איומם, כי החפריים יעשו את עבודתם, רק על גופותינו! הפחד השורר בעראבה ובסכנין הוא פחד אחר — הפחד מפני הבלתי-מודע. בפניהם עומדת בימים אלה סכנה, אי-תה הם מכירים ושבעילה חיו מזה שנתיים ויותר. סכנה זו מתממשת והולכת. היא תוצא לפועל כאשר ינגסו שיני הפלדה של החפריים מקורות באדמה השחורה של עמק בית נטופה, וקטע באורך של כ-12 קילור אטרים מן המוביל הארצי ייחפר על אדמות שני הכפרים. זאת סכנה איתה הם למדו היטב מכל צדדיה, סכנה שכל אחר מבעלי האדמות במקום כבר הספיק לחשבה ב-מונחים של דונמים ומטרים מופקעים.

כל אחד מהם יודע שזה יסבך את עיבוד החלקות הקטנות, שכדי לעבור מצד אחד של החלקה לצדה השני יהיה צורך לעבור גשר, תוך איגוף של כמה קילור מטרים, אולי. השטח המוקטן יתן כרוכך

לקצה המערבי של העמק, עסק שם בקפירת התעלה באדמות ה-נטושות השייכות לקיבוץ הסוללים ולמושב ציפורי, שאינם חוששים מהפקעות נוספות, למרות שאיבדו יותר אדמה מהכפרים הערביים.

הגורף טונות של אדמה מתווי התעלה. העבודה באדמות סכנין אץ הידוד הכבד העובר

מול הטרקטור

טונות פחות של חיטה בחורף, וכרוכך פחות אבטיחים בקיץ, מה שאינם יודעים הוא: מה הלאה? מה צפוי אחרי התעלה? „שום דבר!“ השיבו דוברי המשרדים הממשלתיים למיניהם. „נתפור את התעלה, נמתח גדר לאורכה, נבנה גשרים מעליה, מי הכינרת ירמנו בשלחה לנגב — ותושבי סכנין ועראבה יוכלו להמשיך בחייהם כמי קודם. יחסרו להם כמה דונמים — אבל מה אפשר לעשות? טובת המדינה ופיתוח הנגב מחייבים זאת!“

כלומר: סתם פחד עיוור. אך מה לעשות ופחד זה הוא הגורם הממשי בעמק בית נטופה כיום — ממשי לא פחות מלהבי הפלדה של החפריים ומאלות המשרטה? אותה משרטה שתבוא עוד מעט להבטיח את ביצוע פסק-הדין של בית-משפט השלום בעכו, אשר קבע כי האוצר זכאי לצאת על בעלי אותן קרקעות לסלק את ידיהם מן השטחים הדרושים לחפירת התעלה.

מה יהיה מחר?

ברוחב כונה, זה גבול טבעי. אבל יהיו בכל זאת גשרים פתוחים? כן, אמרו שקימו ארבעה גשרים, והם אפילו מוכנים לבנות עוד אם נרצה. אבל מי אומר שמחר לא ישימו שערים ומגן-עולים על הגשרים — ויגידו שצריך רשיון מהמושל הצבאי בשביל לעבור לצד השני? מה הכניס רעיון זה לראשם? הלא אין איש מתכוון לגזול את אדמתם, כי אם רק להשתמש בחלק קטן ממנה, כדי להעי-ביר מים לנגב?

המוכתר, וכמוהו מאות תושבים אחרים, השיבו במבט למוד-נסיין. בשנה ה-14 ל-קום המדינה, הם מסוגלים להאמין רק בדברים הגרועים ביותר בכל הקשור ב-כוונות המימשל הצבאי וממשלת ישראל בכלל. דברים כמו: הפקעה, חרמה, הגבלת-תנועה, יהוד הגליל. „עכשיו ברור למה אנחנו פוחדים מ-התעלה?“ שאלו. ברור מאד: אין אמון.

אין אמון

וגיזולי בעל. אורכו כ-17 קילומטרים, רוח-בו כארבעה. הוא נמצא כמעט במחצית הדרך בין מיפרץ חיפה וים כינרת; מצפון לו מתנשאים הרי צפת. לכל אורכו, מצפון ומדרום, מתמשכות שתי שרשרות של גבעות תלולות. השר-שרת הצפונית מפרידה בין הכפרים סכנין ועראבה, לבין אדמות התושבים בעמק בית נטופה. כדי להגיע לאדמותיהם, חייבים ה-תושבים לעבור את הגבעות הסלעיות ב-רגל, או רכובים על גבי בהמות. מיפעל המוביל הארצי שואב את מי ה-כינרת בטבחה, מזרים אותם על-פני ההרים של הגליל התחתון, דרך מינהרה גדולה ליד הכפר עילבון, ומשם לאורך עמק בית נטופה. התמי עובר לרגלי שרשרת ההרים הצפונית. כלומר, לדברי אחד מבני סכנין: „אנחנו רק עוברים את ההר ומתחילים לדרוך על אדמותינו בעמק — ומיד תבוא התעלה.“ היא תפריד בין תושבי הכפרים לבין חלק הארי של אדמותיהם — והם פוחדים שהיא לא תהיה רק מוביל של מים, אלא גם גבול.

„אנחנו פוחדים מדבר פשוט אחד, ה-ס-ביר אחד המוכתרים של סכנין, תופיק חנא שקור: „שהתעלה תהיה גבול שאסור יהיה לנו לעבור אותו. שרק השטחים הקטנים שיחתרו בין רגלי ההר לבין התעלה יישא-רו שלנו — והשאר יילקח מאתנו. כי תעלה

מוזעק עליידי מרעי מוחמד שואדה, שיתערב לטובתו. האיכר מסכנין עומד באפיק התעלה, שנחפר

אללה